

Az ismeretkör: **Nyelvészet**

Kredittartománya: 12 kr.

Tantárgyai: 1. **Magyar nyelv 1.**

2. **Magyar nyelv 2.**

3. **Nyelv- és beszédművelés 1.**

4. **Nyelv- és beszédművelés 2.**

Tantárgy neve: Magyar nyelv 1. TAN Neptun-kód: TANANB2003; TANALB2003	Kreditértéke: 4
--	------------------------

A tantárgy besorolása: **kötelező**

A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: **50% elmélet, 50% gyakorlat**

A tanórátípusa: ea. + gyak. és **óraszám**a: 2 ea. + 2 gy. az adott **félévben**,

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó **további (sajátos) módok, jellemzők**:

- a szorgalmi időszak heteire lebontott részletes **tematika** biztosítása a félévi feladatokkal, követelményekkel;
- **power pointos bemutató** alkalmazása az előadásokon;
- **digitális tananyag** (vázlat- és feladatgyűjtemény) biztosítása az elektronikus tanulmányi rendszeren keresztül.

A számonkérés módja: **vizsga**

Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó **további (sajátos) módok**:

- Elemzési gyakorlatok.

Feladatok:

- **gyakorlatok végzése** az elektronikus tananyag alapján

A tantárgy **tantervi helye**: 2. félév

Előtanulmányi feltételek: **Nincs.**

Tantárgyleírás:

Általános nyelvészeti ismeretek. A nyelvek tipologizálása morfológiájuk alapján. A történeti nyelvszemlélet. A XIX. sz. nyelvtudománya. Szinkronia. A XX. sz. nyelvtudománya. A XX. századi európai nyelvészeti iskolák nyelvfelfogása. A nyelvrokonság kutatása I. A magyar nyelv rokonítása. Az uráli nyelvek családfája. A magyar nyelv történetének korszakai. A nyelvtörténeti kutatások forrásai. A magyar nyelv magán- és mássalhangzóinak rendszere. Hangtani alapismeretek. A beszédhangok létrehozása, képzése, a hangképző szervek működése. A hangtörvények.

Szófajtan. A szófaj fogalma és jellemzése. Szófajtani rendszerezés. A nem tiszta szófajúság esetei. Az igék és a névszók tulajdonságai jelentés, toldalékolhatóság, bővíthetőség és mondatbeli szerep szerint. Az igenevek, a határozószók, a viszonyzószók és a mondatszók. A szóalaktan tárgya, területe, a morféma fogalma, fajtái. Az ige- és névszótövek típusai. Az igék és a névszók ragozása és jelezése. Az igenevek és a határozószók toldalékolása. A szóalkotás módjai. A magyar nyelv szókészlete. A szókészlet nagysága és az egyén szókinccse. A szókészlet tagolódása, rétegződése, mozgása. A magyar nyelv frazeológiája. A magyar nyelvjárások.

Áttekintünk néhány oktatást segítő szoftvert, támogató oldalt, applikációt, oktatóprogramot, amelyek jól alkalmazhatóak az érintett célcsoportok kapcsán. Megismerkedünk jó gyakorlatokkal is.

Kötelező és ajánlott irodalom:

Kötelező irodalom:

1. A magyar nyelv könyve (szerk.: A. Jászó Anna). Trezor Kiadó Bp., 2007
ISBN 9639088290
2. Magyar nyelvtörténet (szerk. Kiss Jenő, Pusztai Ferenc). Osiris Kiadó Bp., 2005
ISBN 9789633898024
3. Magyar grammatika (szerk. Keszler Borbála). Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, 2010
ISBN: 2050000005138

Ajánlott irodalom:

1. Hernádi Sándor: Beszédművelés. Osiris Kiadó Bp., 2006
ISBN 9789633894705
2. Magyar nyelvi gyakorlókönyv. (szerk.: Hangay Zoltán). Trezor Kiadó Bp., 2003
ISBN 963908882X

Előírt szakmai kompetenciák, kompetencia-elemek, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul:

tudása

- Ismeri a 6–12 éves gyerekek személyiségének kibontakoztatását megalapozó tudományos elméleteket, az első hat iskolaévnél a személyiség formálódásában és az élethosszig tartó tanulásra való felkészítésben betöltött szerepét.
- Rendelkezik 6–12 éves gyerekek, gyermekcsoportok és környezetük megismerésére, az őket érintő társadalmi folyamatok értelmezésére vonatkozó elméleti és módszertani tudással.
- Ismeri a tanulás támogatásának, a kulcskompetenciák megalapozásának, kibontakoztatásának tudományos és szakmódszertani alapjait, az első hat iskolaévben az anyanyelvi nevelés területén alkalmazható korszerű módszereket, eszközöket
- Biztos nyelvtani szakmai ismeretekkel rendelkezik az 1–4. évfolyam tanításához.
- Ismeri szakterületének digitális ismeretszerzési eszközeit, IKT-technikáit és problémamegoldási módszereit.

képességei

- Az anyanyelvi nevelési, fejlesztési célokat, feladatokat, tartalmakat képes a 6–12 éves gyerekek személyiségére, szociokulturális környezetének főbb jellemzőire tekintettel, differenciáltan tervezni.
- Képes változatos, egyénre szabott értékelési módszereket használni, amelyekkel elősegíti a gyermek önértékelési képességének alakulását.
- A szakmai-tudományos kritériumokat érvényesítve választja meg a nyelvészeti szakirodalmi könyvtári és elektronikus forrásainak körét, és munkájában azokat kreatív módon hasznosítja.
- Tevékenységére szakszerűen reflektál.
- Szakterületén rendelkezik a hatékony elektronikus információkeresés, információfeldolgozás, információkutatás, információközvetítés ismereteivel, az elektronikus forrásokat használja.
- Az összegyűjtött digitális információkat rendszerezni, elemezni tudja, az összefüggések megragadására és kezelésére képes.

attitűdje

- Tevékenységét a 6–12 éves gyerekek fejlődésének, nyelvtani ismereteinek támogatása iránti elkötelezettség irányítja.
- Felkészültsége alapján részt vállal a tanító szakmával összefüggésben álló kutatásokban, innovatív team-munkákban.
- Igényli az önreflexiót, a nevelési folyamat és saját tevékenysége több szempontú elemzését, értékelését.
- Nyitott a munkájával összefüggő új elméletek és módszerek, a technológiai lehetőségek, információs és kommunikációs technológiák, nyelvtani szemléletmódok megismerésére és alkalmazására.

- Kreatívan, kritikusan, innovatívan viszonyul az információs műveltséghez, eredményesen tájékozódik a XXI. századi literációs kultúrában.

autonómiája és felelőssége

- Hatáskörében felelősséget vállal a rá bízott 6–12 éves gyerekek fejlődéséért, anyanyelvi kulcskompetenciájuk hatékony megalapozásáért, kibontakoztatásáért.
- A hatáskörébe tartozó területeken felelősséget vállal a kulturális hagyományok ápolásáért, a kultúrák közötti megértés és kommunikáció elősegítéséért.
- Felelősen, etikusan, kritikusan, biztonságosan működik együtt minden partnerével a digitális kommunikációban.
- Tudatos, kritikus, önreflektív, innovatív a digitális kultúra alakításában.
- Önállóan tervezi és alakítja digitális műveltségét.

Tantárgy felelőse: Dr. Gasparics Gyula főiskolai tanár PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Gasparicsné dr. Kovács Erzsébet főiskolai tanár PhD